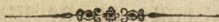

РЪКОВОДИТЕЛЪ

ИЛИ

ОСНОВНОТО УЧЕНИЕ.

ОТДѢЛЪ на „ЧИТАЛИЩЕ“

за учителитѣ, учителкитѣ, ученицитѣ и ученичкитѣ.

Годишна цѣна: 25 гроша златни.

Съдържанье: Всемирниятъ Израилитски Съюзъ. — Какво се иска въобще отъ учителятъ? — Погледъ: Македонската Дружина; Помощь отъ Шуменъ. — Учебници и Критика: Школка Педагогия отъ Т. А. Ковачова. — Извѣстие.

ВСЕМИРНИЯТЪ ИЗРАИЛИТСКИ СЪЮЗЪ.

Отстѣпуваме днесъ мѣстото, което щѣхми да дадемъ въ този листъ на нашята забавачница, за да обнародваме единъ документъ, който може да даде единъ добъръ примѣръ както на нашитѣ благодѣтелни дружества, тъй и на нашиятъ народъ, който толкосъ голѣма нужда има отъ тѣхъ. Тоя документъ е едно окръжно писмо до Евреитѣ въ Турско отъ страната на прѣдсѣдателятъ на централниятъ комитетъ на еврейското дружество, което си има сѣдалището въ Парисъ и което носи името «Всемиренъ Израилитски Съюзъ».

«Въ числото на челолюбивитѣ дружества, казува англо-францушкиятъ вѣстникъ «Левантъ-Таимсъ», които сж се основали отъ двацетъ години насамъ, Всемирниятъ Израилитски Съюзъ е, безъ противоречие, едно

отъ ония дружества, на които благотворителното влияние е станъло най-много човствително. Основано отъ хора, на които имената на съкждѣ се изричатъ съсъ почетъ и съсъ уважение, това дружество е станъло истинското провидѣние за Евреитѣ распръснати по разнитѣ държави на свѣтътъ. Въ Европа, това дружество си изпълни длъжността, и тамъ Евреинтъ е, нѣ само съвсѣмъ освободенъ, нѣ се отличава била въ наукитѣ, въ искусства, въ политиката и въ високата финанция, а това станъ благодарение на распространението на учението помежду тѣхъ и на горѣщото имъ желание за учението.

«Широкото поле за работение на Съкзтътъ е днесъ Истокъ, дѣто състоянието на Евреитѣ е достойно помло за съжелявание, отъ колкото за завиждане. За тая причина, Съкзтътъ си е осрѣдоточилъ тамъ сичкитѣ сили, и дѣятелността, която употрѣбява, за да доде на помощъ на едновѣрцитѣ си, щото да распространи учението помежду тѣхъ, е по-горѣ отъ сѣка пофала. Това дружество смѣта веке днесъ помло отъ трийсетъ комитети по разнитѣ области на турското царство и едно голѣмо число основни училища основани или покровителствувани отъ него. Цареградскиятъ централенъ комитетъ смѣта мѣжду членовѣтъ си най-просвѣтенитѣ и най-великодушнитѣ Евреи отъ столицата. Прѣдседателятъ на тоя комитетъ, Г. Графъ А. Камондо, е доста познатъ, и нѣма нужда да се пофалаява. Онова, което тия дни най-много помогнъ да се усили дѣйствието на Съкзтътъ, е дарътъ, който е наистина единъ царски даръ и който е даденъ отъ Г. Баронъ Хиршъ. Тоя даръ е *единъ милионъ франка*, отредени, за да се умложатъ училищата на Съкзтътъ и да се улучши общественното състояние на Евреитѣ въ Турската Империя».

Таквози е еврейското дружество, отъ което на единъ клонъ окръжното писмо обнародвами по-долу. Това окръжно писмо ни посачя три погрѣшки, въ които сме влѣзли и които трѣбува да поправимъ:

Първата погрѣшка, която правимъ, е тая, дѣто нашитѣ благодарѣтелни дружества употрѣбяватъ за цѣльта си ерѣдства, които не сѣ дѣйствителни за умственото

развитие на народътъ ни. Еврейското дружество, което има толкъсь голѣми срѣдства, за да набере доста много дѣца отъ турскитѣ Евреи и да ги изучи въ Европа, защо не го прави? Защото тия изучени дѣца ще станѣтъ за народътъ си като едни искусствени цвѣтове прикачени на една туфа триндафилъ, която нѣма свой собствень цвѣтъ, цвѣтове, които нѣматъ никакво влияние за улущението на естеството на тоя триндафилъ. И какво прави това дружество? Употрѣбѣва сичкитѣ си срѣдства, за да направи тая туфа триндафелъ да фане да издава свой естественъ цвѣтъ. И ето защо това дружество гледа да распространи училищата мѣжду ед-новерцитѣ си, а нѣ да ги снабдява съсь една чорбаджийска каста отъ високоучени.

Като погледнемъ на нашитѣ благодѣтелни дружества, и особно на ония, които се намиратъ въ Влашко и въ Росия, и които, разумѣва се, иматъ за единственна цѣль умственното развитие на българскиятъ народъ, виждами, че тия дружества правѣтъ голѣми жѣртви, за да поддържѣтъ бесчетъ ученици Българи, било въ рускитѣ, било въ европейскитѣ учебни заведения. Нѣ какъвъ е резултатътъ, когато чакатъ благодѣтелнитѣ членове на тия дружества? Съки познава колко голѣмо число Българи сѣ се изучили отъ благодѣянieto на тия дружества и колко отъ тия изучени Българи сѣ си испѣлнили задълженията, за които сѣ се обричали додѣто докопатъ това благодѣяние. Освѣнъ едно твърдѣ малко число добросъвѣстни въспитанници, които се върнѣхъ въ отечеството си, за да засвидѣтелствуватъ признателността си, какво виждами на тоя чясъ? Едни отъ въспитанницитѣ на дружествата гледами да сѣ станѣли професори въ чужди страни; други виждами да се гърдѣжѣтъ съсь чиновничеството; други пакъ, които, макаръ и да сѣ се върнѣли помежду народътъ си, зели сѣ таквози положение, което никакъ не отговаря на положението, което се изискува отъ благодѣтелитѣ имъ.

Ето защо нашитѣ благодѣтелни дружества трѣбува да обрѣжѣтъ внимание на ония срѣдства, които сѣ най-способнитѣ и най-дѣйствителнитѣ за умственното развитие на народътъ ни. И тия срѣдства трѣбува да се о-

срѣдоточѣтъ въ единичното нѣщо: распространението на народнитѣ основни училища между народътъ. Колко мѣста отъ отечеството ни остаѣтъ безъ училище, безъ учитель! Видинско, Нишско, Варненско, Едирненско, Солунско, крайморието и изобщо цѣла Македония сѣ мѣста за съжеляване отъ къмъ умственното развитие.

Ако желяемъ да запознаимъ народътъ си съсъ опитътъ и съсъ познанията на просвѣтенитѣ народи, разбира се, че нашитѣ благодѣтелни дружества трѣбува да поддържѣтъ ученици Българи въ Европа. Нѣ тия ученици трѣбува да се зематъ отъ помежду ония млади народни учители, които сѣ учителствували едно опрѣдѣлено врѣме въ народнитѣ ни училища. Тия учители-ученици трѣбува да постѣпуватъ въ нѣкое европейско нормално основно училище, само за да си усъсършенствуватъ званието.

Втората погрѣшка, която става у насъ, е дѣто нашитѣ дружества не сѣ въ право сношение съсъ народътъ, и то, сѣкоги публично, както ни показува примѣръ еврейското дружество. Това дружество, освѣнъ дѣто има единъ публиченъ органъ, който се издава въ Парисъ, често се отправя съсъ окрѣжни писма до народонаселенията, на които прави благодѣния. Напротивъ, нашитѣ благодѣтелни дружества, като не правѣтъ нищо таквози, не се погрижуватъ да обнародватъ чрѣзъ народнитѣ органи бари едно годишно изложение на дѣлата си.

Еврейското дружество не прави само това. То извѣстява сѣки пѣтъ за помощта си правителството, подъ което се намира народонаселението, на което това дружество направи нѣкое благодѣние. Научавами се, че въ случаятъ на подарѣкътъ на Г. Хиршия, подарѣкъ, който е отреденъ за поддържанието на еврейскитѣ основни училища въ Цариградъ, Измиръ, Солонъ, Шюменъ и Багдатъ, Израилитскиятъ Сѣжзъ извѣстилъ го тия дни на турското министерство на общенародното просвѣщение, и министерството, нѣ само сърадвало еврейскитѣ общини отъ горѣпоменѣтитѣ мѣста, нѣ и благодарило на Сѣжзътъ за чловѣколюбивитѣ му чувства.

Окрѣжното писмо съвѣтува едновѣрцитѣ си да се

иматъ добръ съсъ другитѣ народи, съсъ които живѣятъ наедно. Слава Богу, нашиятъ народъ има добритѣ качества да не мрази другитѣ народи. Нъ въ сѣки случай нашитѣ дружества ще намѣрѣтъ причина за съвѣти, които да отправиѣтъ къмъ народѣтъ.

Третята ни погрѣшка е тая, дѣто нашиятъ народъ не се туря въ явно сношение съсъ благодѣтелнитѣ си дружества. Кой може да се въспротиви на едного, който иска помощъ отъ едно дружество, на което цѣльта му е умственното народно развитие, цѣль отъ най-невиннитѣ на свѣтътъ?

Сѣки познава невинната цѣль на нашитѣ дружества, и защо да нѣматъ сношение съсъ тѣхъ направо?

Ето прѣводѣтъ на Окрѣжното Писмо, за което ни е прикаската :

« До Израилититѣ на Турция.

« Драги Едновѣрци,

« Сичкитѣ ония, които иматъ присърце интереситѣ на Юдаизмѣтъ, забѣлѣжяватъ съсъ най-живото удоволствие, че Израилититѣ отъ Турция се въздигатъ малко по-малко отъ тоя видъ здѣрвяване, въ което бѣхж подпаднали отъ вѣкове насамъ. Това възбуждане отпърво твърдѣ бавно, особно въ тия послѣдни врѣмена се распространи твърдѣ много.

« Тоя честитъ резултатъ — не може човѣкъ да го откаже — излиза най-много отъ постояннитѣ старания на «Всемирниятъ Израилитски Съюзъ». Синца познавате, драги едновѣрци, благородната цѣль, която си е прѣдложило това дружество, което си е веке придобило толкосъ много титли за признателността ни. Насѣкждѣ, дѣто единъ Израилитъ страда за вѣрата си, това дружество е тамъ за да го покровителствува; насѣкждѣ, дѣто избухне нѣкое гонение противъ едновѣрцитѣ ни, то се намиса да го въспре, и благодѣтелното му влияние се осѣща чякъ до земитѣ, които сж останѣли най-назадъ. Нъ има една мисия много по-важна още, на която се е придало това дружество. Като разбира, че най-доброто срѣдство, за да ускори освобождението (еманципатията) на Израилититѣ, за да работи за нѣравственниятъ имъ

успѣхъ, както и за материялното имъ благоденствие, бѣше да изгони невѣжеството, да одързостява, да распространява учението мѣжду младежитѣ, Сѣжзѣтъ основа за тая цѣль бесчетъ училища, които сполучихъ по-много отъ колкото се надѣваше, макаръ да имаше спѣнки отъ сѣкакъвъ видъ, които му докарахъ хладнокрѣвието на еднитѣ и прѣдразсѣждѣцитѣ на другитѣ. Дружеството можи да придобие спорни извори, които изискуваше едно таквози дѣло, благодарение на либерализмѣтъ на нѣкои отбрани хора, мѣжду които длъжностъ ни е да покажемъ, за да му благодариме вѣчно, Г. Баронъ Хиршя, който сега завѣща единъ милионъ франки, за да улесни учението мѣжду Израилититѣ на Турция.

« Драги едновѣрци, чясѣтъ е дошелъ, за да докажете на тия благи хора, че сте достойни за благодарѣнието и за съчувствието, които ви тий засвидѣтелствувать, и че горѣщо желаете да се въздигнете на редѣтъ съ образуванитѣ народи. Когато работата е за единъ въпросъ, който е съвсѣмъ за васъ, който интересува бжджщността на дѣцата ви, можете ли да останете само мирни гледачи на тия благородни старания, които ставатъ въ полза на нѣравственното ви и умствено прѣродявание, безъ да гледате да ги направите да сполучѣтъ, *безъ да земете дѣйствително участие въ жъртвѣтъ, които се изискуватъ отъ потомството?* Нѣ, мили братя, трѣбува да смѣтаме, че ви клевети онзи, който би помислилъ, че у васъ има чувства отъ единъ такъвъ низкъ егоизъмъ! Напротивъ, убѣдени сме, че ще посрѣщнете отъ сърце и отъ душа една толкози света работа. Честъта ви и длъжността ви ви го изискуватъ; интересътъ ви ви го съвѣтува. Ще разумѣйте, че общественото улучшение може да доде само слѣдъ нѣравственното улучшение, и че това, което най-напрѣдъ трѣбува, сж училищата, учението и въспитанието, распространението на свѣтлината на западната цивилизация мѣжду Израилититѣ на Турция. Безъ учение, човѣкътъ, никаква играчка на прѣдразсѣждѣцитѣ и на рутината, не може да се въскачи на обществената сѣлба и ще остане постоянно жъртва на сичкитѣ опасности на невѣжеството и на сжевѣрието. Само чрѣзъ

учението си и чрѣзъ наукитѣ си, нашитѣ западни братия се отличяватъ въ сичкитѣ си кариери и достигатъ до най-високитѣ положения. Нѣка се стараймѣ да ги слѣдуваме по пѣтятъ на напрѣдкѣтъ, когото сж ни начъртали. Нѣка се заловимѣ за работата! дѣлото е голѣмо, нѣ ще можемѣ да го искараме до край. Нѣка дадемѣ на сѣкзѣтъ едно искрено и привързано дѣйствиe. Нѣка сѣки отъ насъ си употрѣби влиянието за сполуката и за распространението на идеитѣ, които сѣкзѣтъ слѣдува. Нѣка търсимѣ привърженици. Нѣка поддържами сѣ сичкитѣ си сили училищата, които е отворилъ и нѣка отварями други още за тия бесчетѣ дѣца, които се скитатъ и страдатъ около насъ, и които сиромашията, а често и предразсѣдѣцитѣ на родителитѣ, оставятъ въ невѣжеството и злинитѣ, които това невѣжество ражда.

« Драги едновѣрци, сега наскоро ще празнуваме Пасхата, празникѣтъ на освобождението на прадѣдитѣ ни. Когато бѣхж роби въ Египетъ, Всемогѣщиятъ ни избави отъ нѣравствено поробване, както и отъ тѣлесното робство, и ги заведе отъ тѣмотата въ видѣлината на Синай, дѣто се обнародвахж тия безсмъртни начяла, които сж станѣли основниятъ законникъ на сичкитѣ образувани народи. Това славно минѣло ни налага бесчетѣ свети длѣжности и задѣлжения. Нѣка побързами за сѣвършенното освобождение на сичкитѣ братия, като работимѣ сѣ сичкитѣ си сили за умственото имѣ развитие; нѣка огненниятъ стѣлбъ, символъ на вѣчниятъ напрѣдкѣ, да вѣрви непрѣстанно прѣдъ насъ, и нѣка свѣтлината му, която се покрива толкозъ често отъ прѣмѣняванията ни и отъ страданията ни отъ прѣминѣлитѣ вѣкове, да ни води динѣрва, както водеше едно врѣме бацитѣ ни по пустинята. Нѣка се събудимѣ, братия, и нѣка се издигнемѣ прѣдъ очитѣ на цѣлниятъ свѣтъ. Благодарение на цивилизацията и на напрѣдкѣтъ, неправеднитѣ обвинения противъ Евреитѣ умаляватъ отъ день на день, и подѣ скиптрѣтъ на Н. В. Султанѣтъ, на когото грижята се простира еднакво върху сичкитѣ му подданици безъ разлика на народность, Израилитѣтъ отъ Турция иматъ сѣщитѣ права

и същитѣ милости, както и сичкитѣ други народи отъ Отоманската Империя. Покажете се въ сички обстоятелства достойни за това благодѣтелно и силно покровителство. Разумѣйте добрѣ какви длѣжности и задѣлжения имате да изпълнявате. Удостоявайте се, съсъ поведението си, за почетѣтъ и за любовта на народитѣ, мѣжду които живѣете, и докажете имъ, чрѣзъ добродѣтелитѣ си, че неприятелскитѣ чювства, които се подбуждахъ противъ васъ отъ врѣмената на угнѣтението, не се оправдаватъ веке.

« Не знаймъ какъ веке да ви припоржчвами, драги едновѣрци, за да живѣйте въ добро споразумѣние съсъ братията си отъ другитѣ вѣроисповѣдания и да отбѣгнувате съсъ най голѣмата грижя отъ сичко, което може билиа и посредственно да докачи религиознитѣ имъ чювства. На приближаванието на Пасхата, не можемъ да се въспремъ да не претършимъ сѣки пѣтъ живи безпокойствия, като помислимъ на безреднитѣ сцени, които смѣтjаватъ толкосъ често тоя празникъ, и на които Израилититѣ почти сѣкоги ставатъ жъртва. Благодарение на мѣдритѣ мѣрки, зети отъ Н. С. Икоменическиятъ Патриархъ, нѣмахми, Слава Богу, никакво нападение да оплаквами лани, и имами твърда надѣжба, че също ще бжде и тая година. Прѣвъсходнитѣ чювства, съ които сж вѣодушевени къмъ насъ Н. С. Г. Иоакимъ II. както и почтенитѣ членове на Св. Синодъ, високата благосклонность, която ни засвидѣтелствуватъ въ сѣко обстоятелство, обѣщанията, които благоизволихъ да ни даджтъ, увѣряватъ ни, че ще си употребѣжтъ силното влияние, за да искоренѣжтъ съвсѣмъ сичкитѣ прѣдразсѣдѣщи, отъ които имами толкосъ да страдами.

« Обичями да вѣрувами, че армонията, която трѣбува сѣкоги да владѣе мѣжду жителитѣ на същата земя не ще се веке никоги размѣти за напрѣдъ, и че врѣскитѣ, които веке съединяватъ Израилититѣ съсъ братията на другитѣ вѣроисповѣдания, ще се заячѣжтъ дшпърва по много. Нѣка се потрудимъ отъ наша страна да помогнемъ, за да докарами тоя толкосъ желателенъ резултатъ, колкото е възможно по скоро. Нѣка изгонимъ отъ сърцето си сѣки ядъ, сѣко скърбно при-

помняние на минжлитѣ врѣмена. Търпимостъ, любовъ, братство, това трѣбува да бѣде нашиятъ *девизъ*. Нѣка се обичама, нѣка си помагама взаимно безъ разлика на вѣроисповѣдание, на народностъ, на племе, защото синца сми отъ единъ корень, синца сми братия, и небесниятъ ни Баща обича еднакво сичкитѣ си дѣца и сичкитѣ ги благославя.

« За централниятъ комитетъ въ Турция

« Прѣдсѣдателятъ

« Графъ А. Камондо. »

Какво се иска въобще отъ учителятъ.

Подъ горнето заглавие приехми единъ *възгласъ*, когото Г. Тодоръ Х. Станчевъ прави върху първитѣ качества, които трѣбува да има единъ учитель. Помѣстяма го съсъ благодарение, защото двойна ни са вижда ползата отъ обнародванието му. Много отъ нашитѣ народни учители иматъ нужда да го прочетѣтъ, да го разсѣдѣтъ и да го запомнѣтъ; ето първата му полза. Колкото за втората полза, тя е, че единъ учитель, който едвамъ си зафаца попрището, нѣкакси публично се задължява, че ще слѣдува званието си съсъ качества, които самъ описува тѣй ясно.

Нѣ само обичама да вѣруваме на искренното това задължение, нѣ можемъ още да засвидѣтелствуваме, че Г. Х. Станчовъ на дѣло е показалъ, че притѣжява тия добри качества на единъ учитель. Ония, които познаватъ учителствуванито му въ Русе, ще сж съгласни — надѣвами се — съсъ насъ да потвърдѣтъ, че българското учителско тѣло придобива единъ членъ, отъ когото се чакатъ благи надѣжби.

Ето тоя възгласъ:

« Училището трѣбва да бѣде, прѣдъ всечко, завѣденіе за *въспитание*. Въ него трѣбва да ся навикнѣтъ дѣцата щото да

испълнявхтъ сичкитѣ добродѣтели. За туй учителтъ трѣбва прѣдъ всичко да е примѣръ и огледало на ученицитѣ си въ сичкитѣ ония добродѣтели въ които трѣбва да ги въспитава. Учителтъ трѣбва да е такъвъ, каквито трѣбва да бждѣтъ дѣцата; той трѣбва да върши онова, което трѣбва да вършѣтъ дѣцата; трѣбва да не прави онова, което иска да не го вършѣтъ дѣцата; на него трѣбва да ся огледатъ дѣцата, и когато го гледатъ и когато го негледатъ, когато го чуѣтъ и не чуѣтъ; той трѣбва да имъ бжде примѣръ и образъ. Примѣрътъ е по-силенъ отъ правила! По-добръ е да ся работи, отъ колкото да ся проповѣдва.

« Чудесна е силата на учителския примѣръ! Когато е учителтъ точенъ и когато обича редѣтъ, тогасъ и дѣцата му биватъ точни и тѣ обичатъ редѣтъ. Дѣцата сж любезни, милостиви, справедливи, мирни и послушни, ако е учителтъ къмъ тѣхъ любезенъ, справедливъ и добръ. Съ учителтъ дѣцата сж весели, задоволни и щастливи. А напротивъ познато е, какъ твърдоглавия учитель винаги ся оплаква, че ученицитѣ му биле твърдоглави; нередовния и ленивъ учитель има най-много работа съ нередовни и лениви ученици; а суравъ учитель има най-много сурови ученици. За туй когато учителтъ спази нѣкоя грѣшка или непристойность въ ученицитѣ, нека ся предварително запита, да ли не е той сжщия кривъ на това. Какъвѣто е изворѣтъ, такъвъ бива и протокѣтъ; каквато прилика, таквасъ и слика; какъвѣто учителтъ, такъвъ и ученикѣтъ! Тамъ гдѣто нѣма добръ примѣръ, гдѣто не ся върши нищо, гдѣто учителтъ издава закони, а самъ не ги изпълнява, тамъ не може нито да ся помисли че ще има успѣхъ въ дѣтинското въспитание.

« Отъ сѣкий учитель безъ исключение ся изисква прѣдъ сичко . . . любовъ, — любовъ къмъ званието си, любовъ къмъ ученицитѣ си, къмъ народа и къмъ Бога. Безъ любовъ и най-достойния учитель не може да бжде правий въспитателъ на дѣцата. Колкото по-малко любовъ намира едно дѣте въ родитѣлскѣтъ си къщѣ, толкосъ по-вѣче трѣбва учителтъ да го посреща съ по-голъма любовъ въ училището. Белкимъ е това нѣкое искусство, ако учителтъ обича само богатитѣ дѣца!? Сѣкий учитель нѣка показва любовъ и къмъ бѣднитѣ дѣчица, особено които нѣматъ нето баща нето майка. Ако въ сърцето на учителя има права любовъ — любовъ отеческа която съвѣтува безъ никакво користолюбие, — любовъ вѣрна, любезна, сериоз-

на и постоянна, — тогасъ учительтъ нѣма нужда да казва на ученицитѣ си, че ги обича. Колкото повѣче има любовь въ сърцето си, толкова по-малко трѣбва да говори върху любовьта си, защото тя ся представлява въ относянието. « *Излишни сж думитѣ, когато говори дѣлото.* »

« А тамъ гдѣто нѣма любовь, жалостна и горчива е учителската служба; тежко и горко на оногова, който не е въ състояние да спичели любовь и повѣрение съ мирния си и добър примѣръ. Тогасъ училището не е мѣсто гдѣто ся възпита вѣтъ дѣцата, нето е той възпитателъ; защото споредъ както въ природата може само топлото слънце да даде сила на растенията, тѣй ещо и въ училището ще може учительтъ само съ *любовта* си да даде напредѣкъ на ученицитѣ си.

« Повѣрението докарва повѣрение и любовьта любовь. Учителската работа не е външенъ задатѣкъ, но сичко зависи отъ най-вътрешността на учителската личность. Ако умѣе учительтъ да проповѣдва на дѣцата си не само външно, но и дѣломъ да имъ показва, ако го познайтѣ сичкитѣ за справедливъ и безпристрастенъ, ако е съ нравствения си характеръ спичелилъ знания и способности, и отъ това ученицитѣ ако го считѣтъ като свой авторитетъ, тогасъ всяка една негова дума е силна, тогасъ прѣдъ нѣго ся кланя своеволно всяко ученическо самоволие, защото учителската нравственностъ е всемогуща, а на добрия и миренъ примѣръ не трѣбватъ думи; таквѣвъ учитель ся почита и вѣрно обича отъ ученицитѣ си. Безъ това нето единъ ученикъ не ся повдига нравствено.

« Любовьта трѣбва да е *права* любовь, защото само чрезъ нейната всемогущностъ може да ся възпитае едно дѣте. Онова, което мнозина го именуватъ любовь, то не е нищо друго освѣнъ една *слабостъ*; то е каликатура на правата любовь. Не е тя права любовь както единъ баща прави сичко по волята на сина си и му дава сичко което понеска. Правата любовь пробужда въ чловѣческѣтъ душѣ само онова което е най-високо и най-благородно; правата любовь подкрепя и храни онова което е най-свято и най-постоянно въ чловѣческото сърце; тя иска истинското добро и щастие на дѣтето. Учителската права и сериозна любовь е съединена съ четири добродѣтели, които лесно ся произваждатъ, само ако съществува: Първата любовь е *вниманието*, което запазва отъ погрѣшки, и поддържа въ доброто; *редѣтъ*, който поддържа нравственността; *справедливостта*

и четвъртата любов е *досетливостта* безъ която не може не-то да са помисли че може да съществува любовъ, и да ея въспитае, т. е. да се навикне едно дѣте на *добро*.

« Тамъ въ което училище учителтъ искоренява ушъ погрѣшкитѣ на ученицитѣ съ бой, и съ грубото си отнасяние и неморални думи иска да въведе редъ и послушностъ, таквось училище е плашило за ученицитѣ, въ него никоги не могатъ ученицитѣ да се навикнѣтъ на нѣкоя добродѣтель, освѣнь да намразжѣтъ учението и да се отдалечжѣтъ отъ училището. Затова и виждаме днесъ много възрастни мъжие които се отнасятъ съвсеемъ грубо къмъ стопанкитѣ си и сж плашила на чадата си, сичко това е плодъ отъ въспитателитѣ, при които сж слѣдвали да се учжтъ много или малко.

Т. Х. Станчевъ

Никополь 6 Мартъ 1874.

ПОГЛЕДЪ

върху школскитѣ работи и расправи у Българитѣ и у другитѣ народи.

Кой отъ съотечественницитѣ ни не познава цѣльта на българската Македонска Дружина? Кой отъ народолюбцитѣ ни не осѣща безбройнитѣ жъртви, които се изускуватъ отъ Настоятелството на тая Дружина за освобожденіето на македонскитѣ ни братия отъ елинизмтъ? Кой, най послѣ, не знае, че срдства-та, които може да располага Дружината, не сж други освѣнь редовнитѣ помощи, за които сж се задължили нашитѣ читалища и женски дружества?

Нъ сѣки знае ли днешното положение на Македонската Дружина? Това е, което трѣбува да знаемъ днесъ, когато гледами въ гърцкитѣ вѣстници какви голѣми жъртви правятъ гърцкитѣ читалища за погърчванието на нашитѣ македонски Българи.

Ный поискахми свѣдѣнія отъ сжщото настоятелство за положението на Дружината. Какви сѣърбни извѣстия отъ най на-

прѣдъ! Редовнитѣ помощи отъ по многото читалища и женски дружества като не сж били внесени за третята година отъ съществуванieto на Дружината, година, която се свършы на иджщиятъ Априль, какво виждаме отъ нѣкои читалища, които сж си внесли редовната помощъ? Свищовското читалище, което е внесало до сега по 10 лири на годината, сега внесло само 3 лири и $\frac{30}{100}$; Карловското, което внесало и то по 10 лири, сега испроводило само 3 лири!

Това е било положението на Македонската Дружина прѣди нѣколко дни. Нѣ на тоя часъ, Настоятелството на Дружината нѣ само има надѣжба споредъ свѣдѣнiята му, че ще се внесжтъ невнесенитѣ редовни помощи, нѣ има да се пофали съсъ ревността на нѣкои читалища, като съсъ Самоковското, което напрѣдъ внесало по една лира, а сега внесло 5 лири; съсъ еленско и съсъ трѣвненското, които напрѣдъ не внесали нищо, тая година първото внесло и се задѣлжило да внесе по 2 лири, а второто по 1 лира. Колкото за тульчанското, видинското, сливненското, коприщанско и железничко читалища, тий сж били, сѣкоги готови и първи въ изпълнението на задѣлжението. Шумненци пакъ, тий заслужватъ голѣма признателность отъ страната на Дружината, като гледами, че читалището имъ, което намѣсто 6 лири, които внесало минжлитѣ години, тая година внесло 12 лири. Не стига само това; Шюмненци се отличили съсъ патриотизмътъ си, като испратили на Настоятелството на Дружината и една волна помощъ отъ едно доста голѣмо количество, около 17 лири. За грижята на събиранието на тая волна помощъ Настоятелството на Дружинаната длѣжи благодарение на Г. Доктора А. Д. Парушева.

Като считами за своя длѣжность да обнародвами тия свѣдѣнiя за добритѣ надѣжби на Дружината, както и имената на шюмненскитѣ доброжелатели, не можемъ да прѣминежъ безъ да напомнимъ на нашитѣ читалища и женски дружества длѣжността, която има сѣко отъ тѣхъ за общото добро. И кое е това общо добро на тоя чясъ, ако нѣ това дѣто да се погрижимъ да си приберемъ първо народътъ, за да се познаимъ единъ други и да се знаемъ колко сме? Щомъ придобиежъ това, тогази читалищата и женскитѣ дружества може исклучително да си ограничѣжтъ грижитѣ сѣко за мѣстото си.

Ето имената и числата на помощята на Шюмненци:

Г. Г. Д. Ив. Кърджиевъ гр. 41; Георги Силлаги гр. 41;

Тодоръ Йордановъ гр. 20 20 п; Дръ А. Д. Парушевъ 50; Бргія П. Жечови гр. 53; Атан. Минчевъ гр. 20 20 п; Саулаки Петровъ гр. 20 20 п; Брія Ч. Ченгеллиеви гр. 20 20 п; Брія Павлеви гр. 20 20 п; Вас. Х. Жековъ гр. 20 20 п; В. Минчевъ гр. 5 5 п; Б. Радушевъ гр. 20 20 п; М. Ив. Рачовъ 102 20 п; Велико Костовъ гр. 20 20 п; П. Г. Табаковъ гр. 10 10 п; Н. Ангеловъ гр. 20 20 п; Малчио Юфчевъ гр. 10 10 п; Тан. П. Георгіевъ гр. 10 10 п; Тод. Д. Куцаровъ 20 20 п; Спирдонъ Х. Вичовъ гр. 10 10 п; Ж. В. Діоймеджіевъ гр. 20 20 п; Христу Кереметчи гр. 5 5 п; Т. Ив. Кърджіевъ гр. 10 10 п; Н. С. Попповъ гр. 10 10 п; П. Ив. Кърджіевъ гр. 10 10 п; Н. К. Българовъ гр. 61 20 п; Вичу С. Гергіовлу гр. 20 20 п; Ник. Х. Димитръвъ гр. 20 20 п; Ив. Д. Прѣславски гр. 10 10 п; П. Енчевъ гр. 10 10 п; Енчу Танасовъ гр. 5 5 п; Т. Д. Попповъ гр. 10; Панаіотъ Николовъ гр. 10 10 п; Ив. Златевъ гр. 10 10 п; Тодоръ Кръстевъ гр. 10 10 п; Д. В. Кърджіевъ гр. 5 5 п; Б. Т. Кърджіевъ 5 5 п; Евт. Друмевъ гр. 5 5 п; Д. К. Стойковъ гр. 20 20 п; Хар. Ангеловъ гр. 35; Панаіотъ Димитровъ гр. 5 5 п; Панаіотъ Славевъ 5 5 п; Вжлу Харизановъ гр. 5 5 п; Харилалъ Радушевъ гр. 10 10 п; Никола Жилъсковъ гр. 5 5 п; Тодоръ Байчовъ гр. 5 5 п; Кръсто Ж. Кючіокевъ гр. 5 5 п; Т. К. Бояровъ гр. 5 5 п; Боичу Т. Боичовъ гр. 61 20 п; Андонъ Радевъ гр. 20 20 п; Стефанъ Х. Иліевъ гр. 45 20 п; Стефанъ Жечевъ гр. 20 20 п; Ив. Ж. Попповъ гр. 104; Атанасъ Гиневъ гр. 15 15 п; Д. Ст. Шялварджи гр. 15 15 п; Иванъ Минчовъ гр. 10 10 п; Недю Люцкановъ гр. 10 10 п; Енчио и А. Н. Мишковъ гр. 20 20 п; Стефанъ Добревъ гр. 20 20 п; Димитъръ Чомаковъ гр. 10 10 п; Вълчу Димомъ гр. 20 20 п; Кост. Х. Костаки гр. 20 20 п; Богданъ Ганевъ гр. 5 5 п; Спаси Ивановъ гр. 5 5 п; Тод. М. Герджиковъ гр. 5 5 п; Брія Харалановъ гр. 15; Вълчу и Митіо Прѣславски гр. 20 20 п; Петъръ Димомъ гр. 20 20 п; Ив. Димитровъ гр. 20 20 п; Лазаръ Танасовъ гр. 5 5 п; Х. Костад. Тошоглу гр. 5 5 п; Злати М. Рачовъ гр. 20 20 п; Георги Пърнаръ гр. 45 20 п; Н. Ж. Дюшмеджіевъ гр. 10 10 п; Никола Радуловъ гр. 5 5 п; Н. П. Куцаровъ гр. 10 10 п; Йорд. Василевъ гр. 10 10 п; М. Е. Тухчи гр. 20 20 п; Митю Лазаровъ гр. 5; Д. Костантиновъ гр. 10 10 п; Б. С. Бекаровъ и Евт. Стояновъ гр. 41; Андрей Х. Демитровъ гр. 102 20 п; Драганъ Стояновъ гр. 5 5 п; Панаіотъ Х. Димитровъ гр. 53 20 п; Радушко Марковъ гр. 41; Енчу Зехировъ и А. Радушковъ гр. 41; Разни гр. 35.

УЧЕБНИЦИ И КРИТИКА.

Школска Педагогия, или методическо ръководство за учителите и управителите на народните школи отъ Г. А. Ковачова. Часть първа. *Обща Методика*. Издава Книжарницата Д. В. Манчева въ Пловдивъ, Свѣцовъ, Солунъ. 1873.

Знанието и опитътъ на сегашнитѣ просвѣтени народи сж толкосъ много отъ къмъ педагогията, щото българскиятъ народъ много години ще прѣмине съсъ да подражава онова, което е написано отъ тѣхъ върху тая наука. Начялата на тая наука сж едни и сжщитѣ у сичкитѣ народи, които сж се занимавали съсъ нея. Нъ тия начяла не сж растълкувани у никой други народъ съсъ толкосъ убѣдителность и съсъ телкосъ ясность, както ги виждами у нѣмскитѣ народи. Ето защо Г. Ковачовъ, при съставлението на Школската си Педагогия, ималъ е подъ рѣка трудоветѣ на прочютитѣ нѣмски педагози.

Нъ Г. Ковачовъ не се е ограничилъ само да прѣведе онова, щото сж писали нѣмскитѣ учени върху тоя прѣдмѣтъ: «Като поотбрахме, казва Г. Ковачовъ; отъ нихъ онова, което е най-сжществено и което въ тригодишната ни практика на учителското поле се показва най-разумно и най-практично, порадихме да го соединеме во едно цяло и да го изложеме възможно пѣ-жлно, пѣ-ясно и пѣ-близо до нашѣтъ народенъ животъ».

Да ли трудътъ на Г. Ковачова състои отъ едно цѣло, което е по-близу до българскиятъ народенъ животъ, можѣтъ само нашитѣ народни учители да го опишѣтъ и да го покажѣтъ на явната критика. Колкото за насъ, ний съсъ благодарение ще помѣстями въ листѣтъ си разсжжденията на нашитѣ учители върху тоя прѣдмѣтъ (за колко други още прѣдмѣти сми ги молили!) и не ще да прѣстанемъ да правимъ въ разгледваннето на школскитѣ вопросы бѣлѣжкитѣ си върху нѣкои точки отъ тая книга.

Съсъ сичко това, трѣбува сега да благодаримъ отъ се сърце на Г. Ковачова, дѣто се е потрудилъ да допѣлни книжнината ни съсъ една книга, която е толкосъ потрѣбна на нашитѣ учители, колкото е неизбѣженъ напрѣстникътъ на единъ шевачъ. Разбиратъ ли нашитѣ народни учители потрѣбата, която иматъ

отъ тоя учителски учебникъ, ще се покаже отъ расправяннето му. Расправяннето на тая книга и то е едно мѣрило за желанието, което трѣбува да иматъ нашитѣ народни учители за улучшението на званнето си; и за това ще бѣде любопитно да се обнародва резултатътъ на предажбата на Школската Педагогия на Г. Ковачова. Тия свѣдѣния ще чаками ний отъ издательтъ ѝ.

ИЗВѢСТІЕ.

ЧИЧЕВА ТОМИНА КОЛИБА или ЖИВОТЪТЪ НА НЕГРЫТЪ ВЪ АМЕРИКА отъ Г-жа Анриета Бичер-Стоу. Превелъ отъ френски Т. Н. Шишковъ.

Читателитѣ на «Б. Книжицы» отъ 1-ва и 2-ра години (1858—59) не са забравили, какъ пѣрвыйтъ редакторъ на реченный журналъ, приснопамятныйтъ Д. Мутьевъ бѣше начнѣлъ отъ англійскы превода на този романъ, съ който тѣй добръ ѣ описанъ животътъ на Американскытѣ Негры.

Като земнемъ предъ видъ колкото е напечатано отъ превода на тѣзи книга въ притурката на «Б. Книжицы» и колкото остава още отъ него, ный намѣрваме, че едвамъ $\frac{1}{6}$ часть е издадена а $\frac{5}{6}$ части оставатъ неиздадени. Не знаѣж ако преводътъ на превѣсходный този романъ ѣ свършенъ отъ достойный редакторъ на починѣлитѣ «Б. Книжицы;» но като гледамъ, че до сега не са ѣви продѣлженіето му никадѣ азъ предприѣхъ да свършѣ отъ послѣденъ единъ френскый преводъ, който ѣ украсенъ и съ 9 хубави картины посрѣдъ текста, тѣзи хубава книга, която ѣ имала толкозъ голѣмъ успѣхъ въ цѣль свѣтъ, а нашыйтъ българскый свѣтъ еще незнае отъ неѣж освѣнъ единъ часть.

Лишенъ отъ възможнытѣ средства за напечатваннето на реченната книга, азъ днесъ възимамъ честьта само да ѣвѣж на нашытѣ книгопродавцы и сичкы любители на младата наша книжнина; че ако има нѣкои да са интересуватъ въ изданіето на книгата, нека благоизволѣтъ, да са отнесжтъ за споразумѣніе до мене.

Търново, 25 Януарія, 1874.

Т. Н. Шишковъ